

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З БЕЗПЕКИ НА ТРАНСПОРТІ

Глазков Андрій Сергійович

*аспірант кафедри державно-правових дисциплін
та публічного управління факультету № 4*

*Науковий керівник: Юрах Віталій Михайлович
доктор юридичних наук,*

*професор кафедри державно-правових дисциплін
та публічного управління*

*Донецький державний університет внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Безпека на дорозі та під час перевезень є важливою складовою національної безпеки України, оскільки саме цей елемент пов'язує між собою інші компоненти нацбезпеки. Після оголошення воєнного стану на території нашої держави, питання транспортної інфраструктури й обсягів перевезень стало, як ніколи актуальним. У зв'язку з цим діяльність Державної служби України з безпеки на транспорті відіграє важливу роль у підтримці правопорядку на дорозі та під час пасажирських та вантажних перевезень.

Забезпечення безпеки вимагає ефективної системи правового регулювання, яка встановлює чіткі правила, спрямовані на мінімізацію ризиків і захист учасників транспортного процесу. У цьому контексті поняття «адміністративно-правове забезпечення» є фундаментальним, оскільки воно охоплює не лише контроль, а й створення умов для безпечного функціонування усієї системи. Зважаючи це доцільним буде дослідити природу поняття «адміністративно-правове забезпечення у сфері транспортної безпеки»

Так, Великий тлумачному словнику української мови надає декілька визначень поняття «забезпечення», а саме: 1) забезпечити – означає створити надійні умови для здійснення чого-небудь; 2) гарантувати щось; 3) захищати, охороняти кого-, що-небудь від небезпеки [1, с. 281].

Теоретик права Цвік М.В. аналізує поняття «правове забезпечення», як цілеспрямований вплив на поведінку людей і суспільні відносини за допомогою правових (юридичних) засобів та «адміністративно-правове забезпечення» як один із видів правового забезпечення, яке є цілеспрямованою дією на поведінку людей і суспільні відносини за допомогою правових (юридичних) засобів [2, с. 327].

Натомість дослідники адміністративісти надають більш конкретні дефініції, що стосуються адміністративно-правового регулювання. Наприклад, Дручек О.М., аналізуючи поняття адміністративно-правового забезпечення прав, свобод та інтересів дитини органами Національної поліції України зазначає наступне: «під адміністративно-правовим забезпеченням пропонується розуміти здійснення державою за допомогою сукупності спеціального механізму упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорону, реалізацію та розвиток» [3, с. 126–127]. Автор наголошує на тому, що держава не просто впливає на суспільні відносини, а також закріплює їх та здійснює охорону.

Науковці Гуміна О.М. та Пряхіна Є.В розглядають адміністративно-правове забезпечення, як у широкому, так і у вузькому розумінні. У широкому розумінні адміністративно-правове забезпечення – це упорядкування суспільних відносин уповноваженими на те державою органами, їх юридичне закріплення за допомогою правових норм, охорона, реалізація і розвиток [4, с. 48].

Виходячи з вище наведеного, адміністративно-правове забезпечення діяльності у сфері транспортної безпеки слід розглядати як сукупність правових заходів та механізмів, за допомогою яких держава через уповноважені органи, зокрема Державну службу з безпеки на транспорті, упорядковує, закріплює та охороняє суспільні відносини у сфері транспортної безпеки. Це забезпечення включає юридичне закріплення норм і правил транспортної діяльності, контроль за їх дотриманням, охорону прав і свобод громадян, реалізацію вимог безпеки та розвиток правової бази для підвищення стандартів безпеки на транспорті.

Адміністративно-правове забезпечення діяльності Державної служби України з безпеки на транспорті тісно пов'язано з її завданнями. Так, відповідно до Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. № 103 її основними завданнями є:

- 1) реалізація державної політики з питань безпеки на автомобільному транспорті загального користування (далі – автомобільний транспорт), міському електричному, залізничному транспорті;

- 2) внесення на розгляд Міністра пропозицій щодо забезпечення формування державної політики з питань безпеки на автомобільному, міському електричному, залізничному транспорті;

- 3) здійснення державного нагляду (контролю) за безпекою на автомобільному, міському електричному, залізничному транспорті;

- 4) надання у передбачених законом випадках адміністративних послуг у сфері автомобільного, міського електричного, залізничного транспорту [5].

Також Укртрансбезпека під час виконання покладених на неї завдань взаємодіє з іншими державними органами, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, громадськими спілками, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також підприємствами, установами та організаціями [5].

Одним з найважливіших завдань Державної служби України з безпеки на транспорті є здійснення державного нагляду (контролю) за безпекою на автомобільному, міському електричному, залізничному транспорті. Такий контроль спрямований на забезпечення безпечного та якісного функціонування транспорту, захисту прав споживачів під час їх транспортного обслуговування, захисту національного ринку транспортних послуг та суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність у сфері транспорту, створення рівних умов для роботи всіх суб'єктів господарювання, що здійснюють свою діяльність у сфері транспорту.

Забезпечення безпеки на транспорті є ключовим аспектом діяльності Укртрансбезпеки, адже постійно виникають проблеми з якістю та надійністю транспортних послуг. Для досягнення поставлених цілей та завдань служба реалізує комплекс заходів, які включають не лише контроль, але й превентивні дії, спрямовані на виявлення та усунення порушень.

Зокрема, у 2023 році посадовими особами територіальних органів Укртрансбезпеки здійснено заходи державного нагляду (контролю) в частині проведення рейдових перевірок (перевірок на дорозі), за результатами яких:

- складено протоколів 805 про адміністративне правопорушення;
- винесено 471 постанову про накладення адміністративного стягнення;
- винесено 43 101 постанов про застосування адміністративно-господарських штрафів [6, с. 11–12].

Втім, здійснення планових та позапланових заходів державного нагляду, під час дії воєнного стану зазнала змін. Адже постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану» (далі – Постанова № 303) припинено проведення планових та позапланових заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду.

Водночас пунктом 2 Постанови № 303 визначено: за наявності загрози, що має негативний вплив на права, законні інтереси, життя та здоров'я людини, захист навколишнього природного середовища та забезпечення безпеки держави, а також для виконання міжнародних зобов'язань України протягом періоду воєнного стану дозволити здійснення позапланових заходів державного нагляду (контролю) на підставі рішень центральних органів виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у відповідних сферах [7].

Отже, Державна служба України з безпеки на транспорті виконує важливу роль у реалізації державної політики щодо безпеки на всіх видах транспорту через впровадження ефективного адміністративно-правового забезпечення, що включає контроль за дотриманням норм і правил, охорону прав споживачів та створення безпечних умов для перевезення.

В умовах воєнного стану діяльність Укртрансбезпеки була адаптована до нових викликів, що призвело до переглядів деяких підходів до проведення державного нагляду. Хоча планові та позапланові перевірки були призупинені, можливість їх виконання за наявності загрози вказує на гнучкість та адаптивність органів влади до змін, які зазнала Україна через оголошення воєнного стану.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
2. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права: підр. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів освіти / за ред. М. В. Цвіка. Харків : Право, 2002. 432 с.
3. Дручек О. М. Поняття адміністративно-правового забезпечення прав, свобод та інтересів дитини органами внутрішніх справ України. *Форум права*. 2013. № 2. С. 123–128.
4. Гумін О. М., Пряхін Є. В. Адміністративно-правове забезпечення: поняття та структура. *Наше право*. 2014. № 4. С. 46–50.
5. Положення про Державну службу України з безпеки на транспорті: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2015 р. № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103-2015-%D0%BF#Text>
6. Публічний звіт Голови Державної служби України з безпеки на транспорті Євгена Зборовського за 2023 рік. URL: https://dsbt.gov.ua/images/public_reports/publ_zvit_zh_2023.pdf
7. Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану : постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 р. № 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text>